С.НААМАТОВ АТЫНДАГЫ НАРЫН МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

ЧЕТ ТИЛДЕРИ ЖАНА КОМПЬЮТЕРДИК СИСТЕМАЛАРДЫ ПРОГРАММАЛОО КОЛЛЕДЖИ

БЕКИТЕМИН
Директор_________Б.М.Осмонова
«__4__»_____10________2025 ж.

Академиялык этиканын принциптери, жүрүм-турум маданияты, коопсуздук жана дресс-коду жөнүндө усулдук сунуштама

Колледждин Педагогикалык Кеңешинде

каралып, жактырылды
Протокол №2________
«_4_» ___10_____ 2025-ж.

Нарын- 2025

Бул усулдук сунуштама колледжде билим берүү процессинин катышуучулары үчүн академиялык этиканын негизги принциптерин, жүрүм-турум маданиятын, студенттердин коопсуздугун камсыз кылуу талаптарын жана дресс-код эрежелерин аныктайт.

1. Академиялык этиканын принциптери

Академиялык этика — билим берүү чөйрөсүндөгү чынчылдыкка, адилеттүүлүккө жана өз ара сый-урматка негизделген жүрүм-турум нормалары. Ар бир студент жана кызматкер төмөнкү принциптерди сактоого милдеттүү:

- **Чынчылдык** – билим алууда жана илимий иштерде чындыкка умтулуу, алдамчылык, плагиат жана жасалмалоодон баш тартуу.
- **Сый-урмат** – инсандык кадыр-баркты, укуктарды, окутуучулардын жана студенттердин пикирлерин урматтоо.
- **Жоопкерчилик** – өз иш-аракеттери, окуудагы жетишкендиктери жана милдеттеринин аткарылышы үчүн жоопкерчилик алуу.
- **Калыстык** – билимди жана жетишкендиктерди баалоодо объективдүүлүктү сактоо, бардык студенттер үчүн бирдей мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуу.
- **Кызматташуу жана ишеним** – өз ара колдоого жана коллегиялуулукка негизделген ачык, адептүү жана ишенимдүү чөйрөнү өнүктүрүү.
- **Ички эрежелерди сактоо** – колледждин уставын, ички тартип эрежелерин, этика кодексин жана мыйзамдык ченемдерди так аткаруу.

2. Жүрүм-турум маданияты

Колледждин ар бир мүчөсү коомдук жана билим берүү чөйрөсүндө төмөнкү жүрүм-турум нормаларын сактоого тийиш:

- Сылык жана маданияттуу сүйлөө, этикетти сактоо;
- Сабактарга жана иш-чараларга убагында катышуу;
- Башкалардын укугун бузбоо жана окуу процессине тоскоол болбоо;
- Колледждин имаратын жана жабдууларын этият колдонуу;
- Өзүнүн жүрүм-туруму менен колледждин аброюн сактоо.

3. Студенттик коопсуздуктун принциптери

Студенттин коопсуздугу сапаттуу билим берүү процессинин негизги шарты болуп саналат жана төмөнкү тармактарды камтыйт:

- **Физикалык коопсуздук** – аудиторияда жана кампуста жүрүм-турум эрежелерин сактоо, жабдууларды туура колдонуу, кырсыктардын алдын алуу.
- **Психологиялык коопсуздук** – дискриминациядан, кордоодон жана басынтуудан эркин чөйрө түзүү, ар бир адамдын сый мамилеге болгон укугун камсыз кылуу.
- **Маалымат коопсуздугу** – жеке жана купуя маалыматтарды коргоо.
- **Коммуникативдик коопсуздук** – урматтоого жана конструктивдүү көйгөйлөрдү чечүүгө негизделген диалог түзүү.

4. Этика, маданият жана коопсуздуктун байланышы

- **Академиялык этика** – дени сак академиялык маданияттын негизин түзөт.
- **Маданият** – студенттер профессионал катары өнүгүп кете турган коопсуз жана колдоочу чөйрөнү камсыз кылат.

- **Этикалык стандарттарды жана коопсуздук эрежелерин сактоо** – чыр-чатактарды алдын алат, инсандар аралык мамилелерди жакшыртат жана позитивдүү окуу чөйрөсүн калыптандырат.

5. Дресс-код эрежелери

Дресс-код – бул бизнес кийимге жана жалпы сырткы көрүнүшкө карата талаптардын системасы. Колледж мамлекеттик билим берүү мекемеси катары студенттерден жана кызматкерлерден жогорку маданий деңгээлди, иштиктүү этикетти жана кесипкөйлүктү күтөт.

- Колледждин кийими – **бизнес күнүмдүк кийим**.
- Кийим **– классикалык, ыңгайлуу жана ылайыктуу** болушу керек.
- Чач таза жана тыкан болушу зарыл.
- Бети ачык болушу керек, чач кылдаттык менен артка чогултулушу сунушталат.
- Макияж – күндүзгү кийимге ылайыктуу, маникюр – кылдат жана тарбиялуу болушу керек.

Тыкан сырткы көрүнүш жана иштиктүү дресс-код кесипкөй өз ара аракеттенүүгө түрткү берет, студенттердин бири-бирин урматтоосуна, позитивдүү иш этикасын жана канааттандырарлык окуу процессин камсыз кылууга өбөлгө түзөт. Ошондой эле колледждин жогорку маданияттын, ак ниеттүүлүктүн жана кесипкөйлүктүн институту катары аброюн көтөрөт.

5. Дресс-код эрежелери

Дресс-код – бул бизнес кийимге жана жалпы сырткы көрүнүшкө карата талаптардын системасы. Колледж мамлекеттик билим берүү мекемеси катары студенттерден жана кызматкерлерден жогорку маданий деңгээлди, иштиктүү этикетти жана кесипкөйлүктү күтөт.

- Колледждин кийими – **бизнес күнүмдүк кийим**.
- Кийим – **классикалык, ыңгайлуу жана ылайыктуу** болушу керек.
- Чач таза жана тыкан болушу зарыл.
- Бети ачык болушу керек, чач кылдаттык менен артка чогултулушу сунушталат.
- Макияж – күндүзгү кийимге ылайыктуу, маникюр – кылдат жана тарбиялуу болушу керек.

Тыкан сырткы көрүнүш жана иштиктүү дресс-код кесипкөй өз ара аракеттенүүгө түрткү берет, студенттердин бири-бирин урматтоосуна, позитивдүү иш этикасын жана канааттандырарлык окуу процессин камсыз кылууга өбөлгө түзөт. Ошондой эле колледждин жогорку маданияттын, ак ниеттүүлүктүн жана кесипкөйлүктүн институту катары аброюн көтөрөт.

6. Тыюу салынган нерселер

Колледжде төмөнкү кийимдер жана көрүнүш элементтери **тыюу салынат**:

- Ар кандай түрдөгү жамаачы же чаптамалар, ошондой эле улуттар аралык кастыкты козутуучу ураандар жазылган кийимдер;
- Адепсиз сөздөр камтылган кийимдер (кайсы тилде жазылганына карабастан);
- Белге жетпеген, ортосун ачып турган же тунук блузкалар;

- Бели төмөн шым;
- Өтө кыска юбка (узундугу тизеден 10 смден ашпоого тийиш);
- Юбкасыз леггинс кийүү;
- Аркасы же ылдый жагы жабылбаган леггинстер;
- Шорта жана капри шым;
- Спорттук костюмдар;
- Сланцы;
- Майка же топтор;
- Торчо же жылтырагы бар колготки;
- Иштиктүү кийим стандарттарына жооп бербеген дененин ачык жерлериндеги пирсинг жана татуировкалар;
- Күз жана кыш мезгилинде колледждин фойесинде, коридорлорунда жана аудиторияларында сырт кийим жана баш кийим менен жүрүү;
- Жылтыраган, көздүн жоосун алган макияж же ашыкча зер буюмдар;
- Ич кийим кийимдин сыртынан көрүнүп калуусу.

Студенттердин дресс-кодунун сакталышын кураторлор, окутуучулар жана колледждин администрациясы көзөмөлдөйт.

Дресс-кодду бузган студенттерге окутуучу тарабынан оозеки сөгүш жарыяланышы мүмкүн. Дайыма эрежелерди бузуулар болгон учурда алардын ата-энелери чакырылып, дисциплинардык жоопкерчиликке тартылышы мүмкүн.

Бул жобо колледждин профессордук-окутуучулук кеңешинин 2025-жылдын «_____» _________ токтому менен бекитилген. Протокол № ________

Түзгөн: А.К. Эшенкулова